

1. беседа: Св. Павел – ревнив израилтянин и усърден християнин.

Дея 7,57-60

Но те, като закрещяха с висок глас, затулиха ушите си и единодушно се нахвърлиха върху него и, като го изведоха вън от града, хвърляха камъни върху му; а свидетелите сложиха дрехите си при нозете на един момък, по име Савел, и хвърляха камъни върху Стефана, който се молеше и думаше: Господи Исусе, приеми духа ми! И, като коленичи, викна с висок глас: Господи, не зачитай им тоя грях! И като каза това, почина.

Дея 8,1-4

А Савел одобряваше убийството му. В ония дни се дигна голямо гонение срещу църквата в Иерусалим, и всички, освен апостолите, се разпръснаха по страните Иудейски и Самарийски. А Стефана погребяха благоговейни човеци и го много оплакаха. Савел пък пакостеше на църквата, като влизаше по къщите и, влачейки мъже и жени, предаваше ги на затвор. Ония, прочее, които се бяха разпръснали, ходеха и благовестяха словото.

Дея 9,1-2

А Савел, дишащ още заплахи и убийства срещу учениците на Господа, дойде при първосвещеника, та измоли от него писма за Дамаск до синагогите, щото, които намери да следват това учение, мъже и жени, вързани да ги доведе в Иерусалим.

Дея 7,57-60

- Тук намираме малка бележка за Савел (св. Павел). Това което научаваме е, че бил големия преследвач на църквата и след среща с възкръсналия Исус станал големия апостол на езическите народи.
- Защо преследвал църквата? Къде са корените му? Какво знаем за младите му години?
 - Св. Павел е роден в Тарс. Метрополия на римската провинция Киликия. Град на културата, образованието и просперитета. През този град минавала търговия (тук са се разменяли стоки от Арабия със стоки от римската империя). Заради това градът бил всестранно развит – култура, образование. Това подобно както в днешните западни градове носело различни проблеми. Градът и обществото по време на св. Павел можем да уподобим със градове и общества в днешните европейски градове. Там царуваше дух на търговия, просперитет, образование. Обществото е живеело в плурализъм¹ подобно като днес.
 - В такава атмосфера израства св. Павел. Заради това положение

¹ плурализъм – общество с многообразни мнения, възгледи и т. н.

в Тарс, придобил образование и културно развитие. Научил се на философия, гръцки и еврейски. За това, че бил добре образован доказват неговите послания, защото са писани на ниво (някои текстове са доста трудни)

- *Св. Павел успявал да възвестява Евангелието за Исус Христос и да го приспособява за юдеи и за езичници. Той познавал много добре философията на римския свят, заради това успял да направи Евангелието достъпно за езичниците. Бил много добре образован.*
- *Ние не знаем, какво ще поиска един ден от нас Бог, заради това трябва да се подготвяме и научаваме неща от различни области на науката. (Всичко ни възпитава и нищо не се случва без Бог да знае. Това, че някои неща не желае – например злото, е друго, но знае за тях и знае да ги използва в бъдещето за добро, ако се съгласим.*
- От историята знаем, че високо образование можел да придобие само римския гражданин. Св. Павел имал късмет, че се е родил римски гражданин².
- Семейството му изповядвало юдаизъм – бил възпитан във вяра към един и жив Бог. Семейството му принадлежало към юдейското движение, затова се наричали фарисеи.
- Семейството имало цех за производство на палатки – това се вижда в Деяния на апостолите, когато св. Павел в Коринт помага на Акила и Прискила в производството на шатри и по такъв начин си изкарва прехраната (ср. Дея 18-1-3).
- Да се върнем отново към описанието на град Тарс: Тарс е бил град на изкуството и икономическия просперитет. Град на образованието и моралния упадък. Не можем на 100% да кажем, как е било, но един правоверен и спазващ Божите закони юдеин не е могъл да не стане консервативен по отношение на вярата си, когато виждал лошото поведение на жителите в Тарс.
 - *Подобна ситуация преживяваме и днес. Няма голяма разлика между ситуацията на св. Павел и нашата ситуация. Ако човекът иска да си запази чиста вярата може да върви по различни пътища, но не всички пътища са добри. Може да стане:*
 - *Консервативен: ясни правила и нито крачка встрани –*

² Римския гражданин имал право да бъде образован, да избира хората за правителството и да бъде избран, да бъде съден пред официален съд, да има адвокат и да не бъде наказан със смърт на кръста. Гражданството придобил най-вероятно неговия дядо заради заслугите си в римските войни. Това доказва, че св. Павел много добре знаел, какво означава да бъдеш изкупен, което много ползва в своите послания. Просто знаел, какво означава да бъдеш изкупен и да придобиеш право на свобода. (ср. 1 Кор 7,22)

не е хубав подход и е често лицемерен.

- *Либерален: закрепен в своите становища, но отворен към другите – по-подходящо е, но има опасност, ако не съм вкоренен здраво във вярата си или в Бог.*
 - *Невкоренен: хедонизъм и индивидуализъм – мярка за това, което е добро съм аз. Аз знам най-добре, какво е добро за мене. Всичко ми е позволено и ако искам го правя, ако не, не го правя – много проблематичен подход, защото в този случай преживяваме една голяма дезориентация.*
 - *Вкоренен в Бог – вярата и любовта към Бог слагат граници на моя подход към другите и към различните идеологии. Не избирам от тях това, което е положително, а откривам същността им.*
- *Отива в Йерусалим, където влиза в равинско училище при Гамалиил. Учителят принадлежи към фарисейското движение, но го смятаме за човек, който наистина живеел близо до Бога. Когато юдеите започнали да преследват християните, той самия казал: „мъже израилтяни! помислете си добре, какво ще правите с тия човеци. Защото преди няколко време бе се явил Тевда, който говореше за себе си, че е нещо, и присъединиха се към него около четиристотин души: той бе убит, и всички, които го бяха последвали, се разпръснаха и изчезваха. След него, когато беше преброяването, яви се Иуда Галилеец и увлече след себе си доста народ; но и той загина, и всички, които го бяха последвали, се разпиляха. И сега казвам ви, оставете се от тия човеци и не ги закачайте; защото, ако тоя замисъл или това дело е от човеци, ще се разруши; ако ли пък е от Бога, вие не можете го разруши; пазете се да не би да излезете и богоборци.“ (Дея 5,34-39)*
 - *Фарисеите - фарисейството (от еврейски: Перушим – отделени) са най-вероятно последователи на Хасидим (религиозен), които възникнали около 2 век преди Христа като реакция на моралния упадък на юдеите по време на царя Антиоха IV. Епифана (Сеулековец), който искаше да хеленизира (хеленизъм) юдаизма. Фарисеите водели строг живот в чистота и най-точно изпълнение на Божиите и юдейските закони. Предпазвали се от смесване с други народи. Проблемът им бил в това, че тяхната усърдност в спазване на закона с която мислели, че придобиват Божието благоволение, водела до измисляне на правила и закони, които било невъзможно да се спазят.*
 - *Техния проблем бил в това, че забравили, че спазването на Божия закон и правила излизат извън отношението им с Бог. Законът от начало бил смятан за*

завет от Бога, който трябва да подкрепи отношенията между човек - Бог и човек-човек. Много от фарисеите живеели според това мнение, че законите стоят над любовта, а не любовта над законите. Много от тях (и св. Павел) забравили за любовта и започнали да спазват правилата. Мислили, че ако спазват законите до точка, ще бъдат оправдани (смятани за праведни), а забравили, че вярата оправдава човека.

- Савел (св. Павел) бил усърден и ревнив фарисеин, или с други думи казано фанатик. Когато християнството се разпространило, постепенно се ангажирал в преследването и в гоненията на християните.
- Характер на св. Павел: - Ако в нещо вярвал и започвал нещо, изпълнявал го до края. Той бил решителен, активен, пълен с огън да защитава Божите закони и избухлив.
 - *Савел забравил за любовта. Забравил, че законите са дадени заради човека, а не човекът заради законите. Бог дава закон, за да можем да се ориентираме в житейския си път. Законът може да позволява убийство, но любовта - не. Той е бил толкова ревнив спрямо закона, че го престъпил в най-основното – измъчвал и убивал хората заради това, че бил убеден в своята праведност и в това, че законът трябва да се изпълнява до точка. Като че ли казва с това: „Щом аз ги изпълнявам, трябва да принудя тези християни, също да ги изпълняват до точка. Те не спазват законите и от горе бъркат главата на другите около тях. Това е недопустимо.“ Заради това ги гонил, измъчвал и убивал. (ср. Дея 26)*

Дея 8,1...

- Неговия подход и неговото разбиране на закона го довело до това, че бил *συιευδοκῶν* – съгласен с убийство на св. Стефан. Според Савел на света няма място за този, който не спазва законите и богохулства, въпреки че за богохулството³ не бил сигурен, понеже все пак виждал с какъв авторитет говорел св. Стефан. Той сигурно чувствал, че Стефан не си измисля нещата, а ги говорил, изпълнен със Светия Дух. Знаел, че думите му важат. Това го обезпокоявало, но законът е закон и трябва да се спазва до точка. Така започнало началото на неговото зло (и злото нараства):
 - в началото се съгласява с убийството на Стефан
 - започва да отвежда мъже и жени в затвор заради това, че вярват в Исус Христос и чрез него придобиват свобода

³ Богохулство се наказвало със смърт - убиване с камъни.

- стига до измъчване и убиване на християни⁴
 - *Ако ние не открием нашето зло (нашия грях) и не го премахнем чрез Исус Христос, той може да стигне до голямо зло, което да погуби нас и хората около нас. Злото трябва да бъде премахнато колкото може по-рано.*

Дея 9,1-2

- ἐπιτίθει⁵ - дишаше заплахата и убийство.
- С други думи: Савел бил обсебен (обхванат със зъл дух, от мания) от гоненията, измъчванията и убийствата, до такава степен, че те станали за него като въздух. Друго не мислил освен, как да изкорени учението на Исус Христос. Заради това поискал поверяващо писмо от първосвещеника, което го упълномощавало да преследва християните в Дамаск. Самичък става активен в тази работа. Отива да измъчва хората, да ги убива и затваря в затвор.

Задачи за свободното време

1. Колаж – представи своя живот (или нарисуй линия на своя живот)
2. Въпросник за самопознаване – отговорите ще си пишат на лист, залепят се в плика и след 2. беседа при обожаването го предават на Господа.

⁴ За цялото виж Дея 8,1-4; Дея 22; Дея 26.

⁵ Дишаше – значи заплахата и убийството станали като въздух, нещо потребно, което му давало смисъл на живота. Без което не можел да живее – той мислил, че това е Божия закон, който изпълнява, а то се оказва, че е заплахата и убийство, които свикнал да прави и не го притеснявали вече.

2. беседа: „Защо ме преследваш?“ „Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις“

Ревнив израилтянин

- Св. Павел израства в плуралистичен град Тарс и при учителя Гамалиил в Йерусалим. Бил обучен много добре в философия на античния свят и в Божия закон. (ср. Гал 1,14)
- Като всеки млад бил енергичен. Заради това, че израснал в Тарс, в място на образование, култура, просперитет и морален упадък, влюбил се в Божите закони, които се опитвал да спазва до точка. Заради това се възгордял и станал ревнив в своята вяра, искайки да изпълнява Божия закон и традиция на своите отци, колкото може по-съвършено. Бил убеден в това, че Божия закон и традиция е нещо свещено и трябва да бъде спазвано до точка.

Защо е променил мнението си след срещата с Исус Христос?

- За да намерим отговор, трябва да прочетем Гал 1,12-24; Дея 9,1-25, Дея 22; Дея 26.
- Най-правилният отговор можем да намерим в Гал 1,14-16: *„и преуспях в иудейството повече от мнозина мои връстници в рода ми, понеже бях голям ревнител за отеческите ми предания. А когато Бог, Който ме избра от утробата на майка ми и ме призова чрез благодатта Си, благоволи да открие в мене Своя Син, за да благовестя за Него между езичниците.“* Значи заради срещата с Исус Христос разбрал Неговата същност. Запознал се лично с него и от тогава Исус Христос станал за него всичко. (ср. Фил 1,21)

Лична среща с Исус Христос

Дея 7,58...

- Савел – свидетел на процеса със св. Стефан, вижда, че Стефан е пълен със Светия Дух. Неоспоримо е, че думите му са го докоснали. Стефан обяснява историята на Божието явление и казва, че Бог се явява чрез устата на пророците, но „праведни юдеи“ винаги ги убиват (ср. Дея 7,52-53).
- Св. Стефан уцелил точно проблема на израелския народ, но първосвещеникът го смятал за богохулство. Осъжда го на смърт и всъщност укрепва убеждението на Савел, че учениците на Исус Христос трябва да бъдат унищожени. Савел се съгласява със смъртта на Стефан.
- Стефановата мъченическа смърт засяга Савел повече отколкото сам

си признава. Неговата юдейска гордост му подсказва, че закон и традиция трябва да се спазват до точка и който не спазва, заслужава смърт. Последователи на Исус Христос са точно такива, които заслужават да бъдат гонени и ако богохулстват да бъдат наказани със смърт (ср. Лв 24,16).

- Християните според него не са живеели както трябва. В началото искал да ги доведе пред първосвещеника и по всякакъв начин да ги принуди да се отрекат от Исус Христос и да ги убеди в това, че не са прави. Постепенно вижда, че и да ги заплашва, те не си променят мнението. Може би това го довело до идеята, че ако не може да промени тези хора, поне ще изкорени това ново учение. Отвежда хората в затвора, измъчва ги и убива и всичко в името на един и свят Господ. Разбира обаче, че християните са като св. Стефан – готови са да умрат от колкото да предадат вярата си. Вместо да обиждат тези, които ги преследват, молят се за тях – това е нещо, което не можело да не го впечатли. От къде взимат тази сила, която от днешна гледна точка наричаме любов.

Дея 9,1-2

- Савел ἐμπνέω⁶ - дишашц заплаха и убийство. Толкова се ангажирал в цялата работа, че загубил Божията светлина. Станал несвободен и сляп. Законът⁷, който смятал за Божий (и то си е) и за своя смисъл на живот, за основа на живот и за реализация на своята изкривена вяра, го направил безчувствен към хората. Вече престанал да мисли върху законите и да открива смисъл в тях, а започнал да ги изпълнява до точка. Това бил основен проблем. Който не спазва Мойсеевите закони (въпреки че много от тях не са били от Моисей, а от хората), трябва да бъде прогонен. Не може да се допусне, те да изкривят юдейската вяра. Започнал да воюва срещу учениците на Исус Христос, защото бил убеден, че това, което те проповядват, не може да бъде така. Ако беше така, неговия живот трябва да се съсипе и това е недопустимо. Гордостта му, че с труд научил закона го спирала и мотивирала към война срещу тази съмнителна вяра в „този осъден богохулник Исус Христос“. Така щял да придобие Божието благоволение, защото за сега го придобивал чрез точно изпълняване на закона.
 - *С дела и заслуги искаше да придобие праведността – да бъде смятан от Бог за добър. Но това е винаги опасно, защото всъщност сме винаги много слаби и ограничени.*

⁶ Дишаше – т.е. заплахата и убийството станали като въздух, нещо потребно, което му давало смисъл на живота. Без което не можел да живее – той мислил, че това е Божия закон, който изпълнява, а то се оказва, че е било заплаха и убийство, които свикнал да прави и не го притеснявали вече. - бележка авторът

⁷ Трябва да кажем, че той не разбираше правилно смисълът на Божия закон. - бележка авторът

- Отива при първосвещеника и поисква писмо до синагогите в Дамаск, за да залови християните и да бъдат осъдени. Пътя за Дамаск е дълъг 230-250 км и в това означава, че по онова време трябвало да се пътува 7-8 дни през пустинята, планините, градовете и лично се срещнал с Исус Христос.⁸
- „Но, когато той беше на път и приближаваше до Дамаск, изведнъж го огря светлина от небето.“ (Дея 9,3; ср. Дея 22,6; Дея 26,14). Това е моментът на неговата промяна, неговото обращение. Това е момент, за който говори през целия си живот като „преди“ и „след“. „Савле, Савле, защо Ме преследваш? (Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;) (Дея 9,3; 22,6; 26,14) го уплашило толкова, че паднал на земята. Изведнъж вижда възкръсналия Исус Христос, който променя целия му живот. Изведнъж познава Исус Христос в същината му, така че не може да се съмнява в Него, да продължава в преследването, защото знае, че той самия е Бог. Това бил толкова силен момент, че още много години го пише в посланията, като основно събитие, чрез което се родила неговата вяра.

Свидетелства в посланията:

- **1 Кор 9,1** - „Не съм ли апостол? Не съм ли свободен? Не съм ли видял Исуса Христа, Господа нашего? Не сте ли вие мое дело в Господа?“
- **2 Кор 4,6** - „Бог, Който някога заповяда да изгрее светлина от тъмнината, Той Същият озари сърцата ни, за да бъде светло познанието на славата Божия, проявена в лицето на Исуса Христа.“
- **Гал 1,15-16** - „А когато Бог, Който ме избра от утробата на майка ми и ме призва чрез благодатта Си, благоволи да открие в мене Своя Син, за да благовестя за Него между езичниците,“
- **1 Кор 15,8-11** - „А най-после от всички яви се и на мене, като на някой изверг. Защото аз съм най-малкият от апостолите и не съм достоен да се нарека апостол, понеже гоних църквата Божия. Но с благодатта на Бога съм това, което съм; и Неговата благодат в мене не беше напразно, а повече от всички тях се потрудох - ала не аз, а Божията благодат, която е с мене. И тъй, било аз, било те, така проповядваме, и вие така повярвахте.“
- **Флп 3,46-12** - „макар че аз мога да се уповавам и на плътта. Ако някой друг мисли да се уповава на плътта, то още повече аз, обрязаният в осмия ден, от Израилев род, от Вениаминово коляно, евреин от евреите, по закон – фарисеин, по ревност - гонител на Божията църква, по правдата на закона – непорочен. Но това, що беше за мене придобивка, поради Христа счетох го за вреда. Па смятам, че и всичко е вреда, поради превъзходството на познаването Христа Исуса, моя Господ, заради Когото от всичко се отрекох, и всичко считам за смет, за да придобия Христа, и да се намеря в Него,

⁸ Явно от начало св. Павел имал в себе си това мисионерско призвание. - бележка авторът

имайки не своя от закона праведност, а придобивана чрез вяра в Христа, сиреч праведност от Бога чрез вяра; за да позная Него, и силата на възкресението Му, и участието в страданията Му, като се уподобявам на Него в смъртта Му, та дано някак достигне възкресението на мъртвите. Казвам тъй, не защото вече достигнах, или че се усъвършенствувах, но се стремя, дано постигна това, за което бях застигнат от Христа Исуса.”

Диалог между него и Исус Христос (ср. Дея 9,1-25; гл. 22; гл. 26)

- **„Защо ме преследваш?“** - Исус Христос му задава въпрос с голяма сила и той разбрал, че не е постъпил правилно, защото го видял така, какъвто е и винаги е бил.
- **„Мъчно ти е да риташ срещу остен.“** - Всяко дело срещу Бог и Божията църква е обречена на неуспех. Като че ли искал да каже: Савле, противопоставянето срещу мене никога няма да бъде успешно, то ще ти причинява все по-големи болки.
- **„Кой си ти Господи?“** - ~„Какво е твоето име?“ Исква да разбере, кой му се явява.
- **„Аз съм Исус, когото ти преследваш.“** - Исус се идентифицира с църквата. Тя е неговото Тяло.
- **„Какво искаш да направя?“** - Усеща властта на възкръсналия Христос и се подчинява. Вече не се съмнява, че с него говори самия Бог.
- **„Стани и влез в града и ще ти се каже, какво трябва да правиш.“** - Савел не разбира всичко веднага. Трябва да бъде подготвено полето, за да приеме задачата (9,6). А то е да стане свидетел за Него пред езичниците (Дея 26,16).
- **Не вижда** – Божията слава променя неговия поглед върху нещата. Вече не вижда земното, за да се укрепи в духовното и да познае същността на своя грях. Познава унизителността на греха си чрез слепите си очи.

Последствия

- **Три дни нито яде, нито пие** – Савел размишлява в пост и молитва за своето минало и среща с Исус Христос. Истината, която вижда, толкова го засегнала, че не може да обърне внимание на нищо земно. Познава силата и тежестта на греха си и това не може да остане без покаяние.
- **Покръстване и изпълване със Светия Дух** – Савел преживява обръщане и е покръстен и изпълнен със Светия Дух. Това оправдание, което се получава чрез кръщението, не може да не носи

плод. Веднага със същата ревност за Исус Христос отива да проповяда в синагогите на Дамаск.

Какво разбрал св. Павел при срещата с Исус Христос?

При обръщането си по пътя за Дамаск Савел бил призван и избран за апостол на Господ Исус Христос. За това му заявил Сам Спасителят: "Аз затова ти се явих, за да те поставя служител и свидетел на онова, що си видял и каквото ще ти открия" (Деян. 26:16), а пред ап. Анания Бог направо нарекъл Савел "избран съд" (Деян. 9:15). Затова и св. ап. Павел с право казва: "Бог ме избра от утробата на майка ми и ме призова чрез благодатта Си (Гал. 1:15). На Тимотей той пише, че е бил поставен за "проповедник, апостол и учител на езичниците" (2 Тим.1:11). В началото пък на повечето свои послания той изтъква, че е "призован апостол" (Рим. 1:1, 1 Кор. 1:1) и то не от човеци, нито чрез човек, а чрез Исуса Христа и Бога Отца (Гал. 1:1), "по повеление на Бога" (1 Тим.1:1).

След благодатния прелом настъпил у него, Савел се убедил в следните истини:

- 1) че Исус Христос не е обикновен човек, а е очакваният Месия и Спасител на човешкия род, Който след като му възвестил истинското, Божественото учение на вярата и нравствеността, пожертвал Себе Си, като бил разпнат на кръст за изкуплението на всички човешки грехове, а чрез Възкресението Си потъпкал смъртта (вж. Рим. 3:23-25;
 - 2) че следователно човек постига оправдание и спасение не чрез дела по Вехтозаветния закон, а само чрез вяра в Исуса Христа (Рим. 3:20; Гал. 2:16),
 - 3) че Христовото учение за любовта към Бога и към ближния изразява най-висша нравствена заповед, която трябва да се прояви в добри дела и без която не е възможно спасението (вж. 1 Кор. 13:1-2).⁹
- За да разбере всичко това, трябвало да бъде изгонен от Дамаск и да прекара известно време в Арабия (не знаем колко време и къде точно). Там в молитва и пост формира своята вяра, теология и бъдещо проповядване за Исус Христос. Там осъзнава опасността на своя грях. Там създава основите на своята вяра
 - *Бог води понякога по подобен начин и нас. Иска нашето доверие. Това, което се случило на св. Павел трябвало да стане, иначе трудно бихме могли да се наричаме християни днес. Бог използва даровете и талантите му, за да възвести за Него пред другите – езическите народи. Трябвало да го*

⁹ **Живот и дейност на св. апостол Павел** в

http://www.pravoslaviето.com/life/06.29_sv_ap_Pavel_zhivot_dejnost.htm

подготви и възпита, за да стане послушен на Неговата воля. За него избрал определен начин, както и за нас избира определени начини, защото Той знае, какво е най-добре за нас, какво ни трябва и къде можем да бъдем полезни. Трябва да му се доверяваме, че го прави от любов към нас. Въпреки че не е съгласен с това, че ни засяга злото, знае много добре начин, как това зло да използва за нашето възпитание и как да го използва в бъдещето. Защото всичко има смисъл в нашия живот, само ние трябва да го откриваме и Бог помага и това нежелано зло да стане помощник в откриване на смисъла на живота и в изпълняване на Божията воля.

Задачите за свободното време

Да помислите:

- Какво аз „дишам“, какво смятам за въздух. Който ме държи при живота? (Ако не е Бог, съм в опасност, че един ден животът ще се съсипе.)
- С какво преследвам Исус Христос? (пред Божието лице си отговори).
- Срегнах ли лично Исус Христос? Познавам ли го поне малко? (пред Божието лице си отговори) – Ако не много, защо не чета Неговото Слово и не приемам Неговото Тяло и Кръв, защо се не моля или не приемам Св. Тайнства?

3 беседа: „За мене живот е Христос“ - „Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς“

- Св. Павел трябвало да преживее:
 - израстване в Тарс (плюрализъм)
 - обучение в Йерусалим (радикализъм и спазване на закона)
 - преследване на християните
 - среща с Исус Христос
 - покаяние и вяра (покръстване)
 - престой в Арабия (място на укрепване на вярата)
 - пътешествия и страдания

за да може в посланието си до Филипянците, което написа почти на края на живота си в затвора през 62 или 63 г., да изрази толкова дълбока мисъл: „Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθαιεῖν κέρδος“ – най-точният превод е : За мене живот е Христос и смърт - печалба. Знаем, че това не може да напише човек, който няма вяра в Бог. Понеже за да стане Исус Христос за мене живот, това означава, че без него животът губи смисъл. И ако смисълът на живота е Исус Христос, знам, че смъртта е пътят към вечното общуване с Него.

- Св. Павел не би казал никога това изречение, ако не се бе срещнал със живия Исус Христос. Заради тази среща променя целия си начин на живот:
 - от строго спазване на закон към вярата, надеждата и любовта
 - от спазване на закон със собствените си сили, с които се стреми да придобие Божието благоволение (въпреки че е много опасно и невъзможно), към вярата, която има основи, закрепени в любовта към Бог и другите и чрез която придобиваме Божието благоволение и заради нея сме оправдани.
- И това основно нещо, което ни прави истински християни. Нека погледнем, какво пише в посланието до Галатяните, относно този проблем.
 - *„Обаче, като узнахме, че човек се оправдава не чрез дела по закона, а само чрез вяра в Исуса Христа, и ние повярвахме в Христа Исуса, за да се оправдаем чрез вярата в Христа, а не чрез дела по закона; защото чрез дела по закона няма да се оправдае никоя плът. Ако пък, залягайки да се оправдаем в Христа, и сами се оказахме грешници, нима Христос е служител на греха? Съвсем не! Защото, ако отново градя, що съм разрушил, сам себе си правя престъпник: чрез закона умрях за закона, та да живея за Бога. Разпнах се с Христа, и вече не аз живея, а Христос живее в мене. А дето живея сега в плът,*

живея с вярата в Сина Божий, Който ме възлюби и предаде Себе Си за мене. Не отхвърлям Божиата благодат; защото, ако чрез закона е оправданието, тогава Христос напразно умря.“
(Гал 2,16-21)

- Галатяните имаха същия проблем като Него, преди неговото обръщане. Те са твърдели, че всички християни трябва да приемат Божиите заповеди, особено обрязването и трябва да ги спазват. По подобен начин пристъпваме към другите и ние, ако сме убедени в това, че нещо определено трябва да се изпълнява. Св. Павел, изпълнен със Светия Дух не можа да приеме и отново да налага върху себе си и върху другите игото на закона. Галатяните искали да се върнат към спазване на законите, но св. Павел смята това като крачка назад. В изпълняване на законите трябва да се практикува любовта, а не един бездушен закон. Това е всъщност основата върху която св. Павел написа своето послание, от което можем и днес много да научим. В него намираме Павловия стремеж за свобода в Христа.
- Ние не сме по-различни от Галатяните:
 1. Искаме ясни правила и закони – ако не ги спазва другия до нас, много се ядосваме, но ако не ги спазваме ние, оправдаваме се с това, че сме слаби. В най-добрия случай отиваме да се изповядаме, или да се молим или постим и така мислим че всичко на ред – това не е вярата.
 2. често на себе си и на другите налагаме правила и закони и мислим, че ако ги спазваме, можем да се смятаме за добри християни – но това не е вярата.
 3. пренатоварваме себе си и другите с това, че не трябва да правим и най-дребните грехове и забравяме да живеем в спокойствие, очистени от Исус Христос, изпълнени със Светия Дух, в прегръдките на нашия Небесен Отец. В другия случай отхвърляме идеята, че се нуждаем от очистване, от докосване на Бог и така живеем в греха - това не е вярата
 4. мислим си, че сами, чрез спазване на законите и чрез служба на другите ще си осигурим Божието благоволение и своето спасение – това не е вярата.
- Може би са ни учили някога: Прави това и това, за да се спасиш – в тази опасност обаче беше и св. Павел. След това започнал да трупа делата на закона и така стигнал до измъчване и убийство.
- *„Преди да дойде вярата, бяхме под стражата на закона, заключени за вярата, която щеше да се открие. И тъй, законът беше за нас възпитател в Христа, за да се оправдаем чрез вяра; а след като*

дойде вярата, ние вече не сме под ръководството на възпитател. Защото всички сте синове Божии чрез вярата в Христа Исуса; всички, които в Христа се кръстихте, в Христа се облякохте. Няма вече иудеин, ни елин; няма роб, ни свободник; няма мъжки пол, ни женски; защото всички вие едно сте в Христа Исуса. Ако пък вие сте Христови, тогава Авраамово семе сте, и по обещание наследници.“
(Гал 3,23-29)

- Ако не живеем вярата винаги се страхуваме, че това или онова „трябва да правим“ или да „не правим“, то тогава сме в опасност да загубим отношението с Бог и с другите. Защото се съсредоточаваме върху закони и правила, а не върху отношението си към Бог и другите. Заради законите и правилата започваме да се сърдим на себе си („колко съм тъп, че не съм успял да спазя най-основното нещо – пак съм се скарал, пак съм гледал каквото не трябваше и т. н.) и на другите („колко е тъп този до мене. Как можа да направи такова нещо.“) И когато разберем, че не успяваме да спазваме законите и правилата поради своята слабост, оставяме Бог и цялата наша вяра. Но това не е вяра, а строг затворнически режим, под наблюдение на Бог – пазач. Кой би искал да живее в такова положение, по-добре да се махне от лицето на такъв страшен Бог. Проблемата е, че ние не вярваме в добрия Бог, защото се затрупваме с дреболии, вниманието си насочваме само върху греховете си и върху нашите неуспехи и забравяме, че Бог ни гледа с любещи очи и много се труди да ни помогне. И щом не можем да премахнем греховете си и своите проблеми, избутваме ги в подсъзнанието си и отхвърляме самия Бог. Само от време на време се молим, се изповядваме, посещаваме църквата, за да не може Бог да каже („ако наистина го има“), че не сме го уважили.
- Бог иска да му обърнем внимание, да започнем да го обичаме. Иска да ни докосне, защото знае, че Неговата любов може да ни промени. Той ни обича силно и иска да му се доверим, да вярваме в Него. Законите и правилата ни даде, за да ни помагат, да ограничат нашия егоизъм и индивидуализъм и да защитят свободата на другия. *„Бог не изисква изпълняване на закона, а нашата вяра. Не са му нужни и на нас предписани лични молитви, обреди на покаяние, жертви, които могат да придобият Божието благоволение и да ни помирят с него. Бог няма нужда от нашите „добри дела“, с които доказваме, колко заслужаваме неговото приятелство и спасение.“*¹⁰
- Бог се нуждае от нашата вяра. Само вярата в Исус Христос, основана върху любовта към него, може да ни спаси. Вярата, че Бог ни обича, води ни, подкрепя ни в изпитания, за да ни възпита и подготви за това да издържим Неговия поглед при съдния ден в края на дните си и да не трябва да се срамуваме. Само тази истинска вяра, когато

¹⁰ TRILLING, WOLFGANG. **Apoštol Pavel**. Praha: Vysehrad, 1994, s. 117-118. ISBN 80-7021-130-X

наистина във всеки миг на живота си се доверявам в Господа, когото обичам, може да ме спаси. Само чрез нея мога да усетя истинска нужда да се моля, да чуя Божието Слово, да очистя сърцето си в Тайнството покаяние, да се съединя с Него в Тялото и Кръвта, да присъствам на Литургия и др. Ако истински вярвам, с очистена вяра, ставам подобен на св. Павел, който казва: „За мене живот е Христос и да умра, печалба“ (Флп 1,21) – това е друго нещо, защото заради този Христос, аз правя добри дела, спазвам закона, служа на другите и на Бог, а не за да се покажем, да придобием Божието благоволение или да бъдем спасени...

- Това е нашата „праведност“¹¹ и „оправдание“¹², заради които не трябва да се чувстваме виновни, защото всичко лошо в нас чрез вяра беше и е изтрито и забравено чрез Христовата смърт на кръста и неговата победа над смъртта.
- Бог оправдава, а не нашите дела ни оправдават. Чрез вярата сме оправдани и чрез вярата ставаме Божии синове.¹³ Грешникът преди да повярва в Исус Христос, носи вина. В момента, когато повярва е провъзгласен за невинен (и никога повече не може да бъде смятан за виновен)
 - *Това положение трае до момента, докато имаме вяра. Вярата отслабва (например при леки грехове) или изчезва (при тежки грехове) заради греха. Ако оставим да отслабне или загубим вяра, ставаме виновни, но чрез подкрепа на вярата си ставаме отново оправдани. Заради това, ако искаме да поддържаме дълбока вяра, която оправдава, е желателно, да се молим, да присъстваме на Литургия, да се причестяваме, да се изповядаме, въпреки че това са само помощни средства, с които да укрепим вярата си, за да стане силна и чрез нея да бъдем оправдани.*
- Оправданието не означава само опрощение на греховете, защото човекът на когото е простено, може отново да греши, да стане виновен. Когато сме оправдани чрез вяра, Бог никога няма да ни припомня вината, никога повече няма да ни остави.

¹¹ **Праведност** означава добро и истинско отношение между Бог и неговия народ.

Отношението е създадено от Бог и за човека е една благодат, защото въпреки че човекът греши, Бог не се отдалечава от него, не го забравя. Праведност = Божия благодат и дар от Бога. - TRILLING, WOLFGANG. **Apoštol Pavel**. Praha: Vysehrad, 1994, s. 122. ISBN 80-7021-130-X

¹² **Оправдание** = Божие действие (не процес), чрез което провъзгласява вярващ грешник за праведен чрез Исуса Христа, заради неговата смърт и възкресение. - WIERSBE, WARREN. **Bud' svobodný!** Praha: Návrat domů, 2006, s. 29-30. ISBN 80-7255-130-2

¹³ Официален обряд, чрез който изразяваме, че вярваме и че ще вярваме е кръщението. Когато сме кръщавани, от наша страна, трябва да изразим вярата си и заради нея сме обляни с вода, приети за Божии синове и дъщери. Чрез поливане с вода и кръщелна молитва (Аз те кръщавам в името на Отца...) придобиваме Божията благодат, вечна принадлежност на Бог.

- Бог оправдава грешниците, а не „добри хора“. Причината толкова грешници да не са оправдани е в това, че не признават, че са грешници!¹⁴ Между християните има такива, които не си признават, че са грешници още от създаването си. Исус Христос може да спаси само грешник (Мт 9,9-13; Лк 18,9-14).
- Как да постъпя в своя собствен живот? *(Не е изчерпателно, но може да помогне в създаване на истинската вяра.)*
 1. Трябва да позная и приема историята на моя живот (всичко, което ми повлия – родители, възпитание, приятели, семейство и др.)
 2. Трябва да повярвам, въпреки злото, което извършиха над мен другите или си го причиних самичък, но което в никакъв случай Бог не искаше за мен, може да бъде променено и използвано в бъдеще в голям план за спасение – за моето и за спасението на другите. Трябва да повярвам на другите, че той винаги ме е обичал и обича и това зло може да превърне в добро.
 3. Да простя на себе си и на другите. (по-лесно ще си простя, и ще простя на другите, ако виж точка 2)
 4. Да укрепвам своята вяра чрез Исус Христос и чрез посочените от църквата средства (молитва, тайнства, духовни разговори, духовно придружаване). От своя страна трябва да се стремя да отворя своето сърце и да бъде чисто. Така Бог ще го изпълни с любов към Бог, към другите и към себе си. Бог винаги укрепва вярата, въпреки че за нас никога не е лесно.
 5. След това можем със св. Павел (на края на живота) да кажем: „За мене живот...“, защото така наистина ще го чувстваме. Нищо друго няма да ме привлича, да ме насочва, само Исус Христос и така ще спечеля истинската свобода и радост на Божие дете и даже смъртта ще бъде за мене печалба – защото ще мечтая да живея с обичания Исус Христос.

Задачи за свободното време

Помисли и се моли по следния начин:

1. Каква е моята история? Какво не съм приел, какво не съм простил?
2. Моли се: Бог те обича такъв, какъвто си. Повярвай му, че всичко зло, което ти се случи, Бог включи в своя план и един ден ще помогне на другите.
3. В тишина гледай Господа (в евхаристия или на икона) и Той да гледа теб, докато не се успокои твоето сърце.
4. Благодарни Му за хубавите моменти, прекарани с него.

¹⁴ ср. WIERSBE, WARREN. **Bud' svobodný!** Praha: Návrat domů, 2006, s. 30. ISBN 80-7255-130-2

4 беседа: „Добри дела заради Христа.“

Рим 5

- Чрез явяването на Исус Христос, Павел разбрал Неговата същност и разбрал, колко той го обича. Разбрал, че Бог не можел да направи повече от това да прати Своя Син, за да може да отбие всяко зло и да изкупи хората – чрез смъртта си, да заплати данък на сатаната и хората да станат Негови. Сатаната в рая спечели душата на човека, защото човекът се отрече от Бога. Заради това печели за себе си от всеки грях. Това обаче не трябва да ни притеснява, защото бяхме изкупени (Мк 10,45) и винаги имаме възможност с вяра да бъдем оправдани – признати за Божии синове и дъщери.
- От кръщението си сме оправдани, придобихме отново Божието подобие, и въпреки че грешим, винаги Бог ни оправдава, докато я има връзката ни с Него. Колкото повече има препятствия (непростени грехове), толкова по-слаба е нашата вяра. Ако сме оправдани с вяра, получаваме мир от Бога, чрез Господа нашего Исуса Христа (ср. Рим 5,1).
- Оправдание получаваме чрез вяра и чрез нея получаваме мир и благодат. Това ни прави радостни, благодарни и можем да се хвалим не само с надеждата, която се роди от вярата, а и със скръбта (която възпитава), чрез която придобиваме (*κατερύζομαι* – роди се) търпение, търпение – изпитана правда и чрез изпитана правда – надежда (ср. Рим 5,2-5).
- Надеждата е вяра насочена в бъдещето – заради смъртта на Исус Христос, нашето бъдеще ще бъде невероятно хубаво. В този век ще има скърби, но те са само за това да се укрепим нашата вяра, надежда и любов. В бъдещето ще свършат тези скърби, грехове и проблеми (ср. Рим 5,5). Бъдещето ще принесе победа над греха и смъртта и ние чрез Божията благодат, чрез Исус Христос ще придобием вечен живот (ср. Рим 5,21). *„Нито око е виждало, нито ухо е чувало, нито човешки ум си е представял това, което Бог е подготвил за онези, които го обичат“* (1 Кор 2,9).
- Заради тази надежда не трябва да се срамуваме, защото ни очаква светло бъдеще и то не само във вечността, а и по време на земния живот (въпреки че съществува греха и това светло бъдеще зависи от чистотата на нашето сърце). Божията любов е излята (*perf. pass.*) в сърцата ни чрез Светия Дух. Божията любов получаваме при кръщението и постоянно я получаваме в молитва, Св. Тайнства и Божието Слово.
- И това всичко придобихме заради смъртта на Исус Христос, който умря за нас, когато бяхме грешни. Така се помирихме с Бог и чрез Него ще се спасим (ср. Рим 5,10)

- С тази радост трябва да живее всеки християнин. Всеки християнин трябва да забележи този огромен Божи дар. За да усетим това нещо, трябва да знаем и усещаме, че сме грешници и се нуждаем да бъдем оправдани, че знаем цената, която е трябвало да бъде заплатена в замяна за нашия грях (отричане от Бога в рай). Цената, която поискал сатаната за нашия живот е животът на Исус Христос.
- *„За праведник едва ли ще умре някой“* (ср. Рим 5,7) Но Исус не умря за праведните, а за грешниците и така ни спечели нов живот.
- Защо обясняваме всичко това? Защото това всичко има влияние върху нашия начин на живот. Ако усещаме своята погрешност, ще станем благодарни на Оня, който ни спаси. Ако знаем, че живота не сме си заслужили – защото съгрешихме и е трябвало да умрем, и някой ни дарува нов живот, не може да не му се доверяваме. Но това може да стане само в случая, че знаем, че сме грешници и избираме Исус Христос като пътят към своето спасение.
- И всичко това – че познахме Божия любов излята върху нас - е основа, чрез която можем да станем жива, света и благоугодна жертва на Бога (ср. Рим 12,1)

Рим 12

Рим 12,1

- Смъртта на Исус заради нашите грехове е основа на нашата жертва. Щом Бог жертва себе си заради нас, - знае, че ако искаме да развием своята вяра, надежда и любов – трябва да се жертваме за Него. Когато бяхме в греха, загубихме своя живот, който ни придоби Исус Христос на кръста. Животът вече не принадлежи на нас, защото го загубихме чрез греха, а на Бог. Щом не е наш, и го получихме като дар, трябва да бъде използван за добро, защото заради това беше създаден и изкупен. Бог не иска друга жертва, иска да използваме този дар в служба на Него и на другия. Не е лесно да се жертваме, но ако знаем и усещаме силата на Божия любов и Божия дар, по-лесно ще жертваме себе си. Само този, който се чувства обичан, обича – това е ключ към жертвата, към която мотивира св. Павел.

Рим 12,2

- Какво трябва да правим, за да стане нашия живот жертва, да даде добри плодове? Човекът трябва да разбере, какво иска от него Бог, трябва да се съсредоточи. *„Недейте се съобразява с тоя век“*, който ни заслепява, оглушава, обезкуражава, който ни прави безумни.¹⁵ Нашия живот винаги съобразяваме с този или с това, когото или което обичаме. Ако обичаме Бог, искаме да се съобразяваме с Него, с Неговия образ, записан и откриван в нас. И щом обичаме Бог, искаме

¹⁵ Само на този или на това, което обичаме, позволяваме, да променя нашия живот. Ако са пари, подчиняваме всичко на парите, ако е човек, всичко подчиняваме на човека. При християнина това място трябва да заеме Бог. - бележка авторът

да направим всичко, което Той желае. Ако се съединим с него, винаги ще разбираме, каква „жертва“ иска от нас.

Рим 12,3-8

- Също както Павел получава пълномощие да възвестява Евангелието, така и всеки християнин получава пълномощие да използва Божиите дарове и таланти, които получи в полза на другите. Това не трябва да го прави горделив, защото всички дарове е получил, за да използва в служба на другите. Силата на нашата вяра увеличава или намалява плодовете на службата.
- Всеки християнин получава различни дарове, с които трябва да служи на Бог, на другите и на себе си и които, ако ги правилно използваме, могат да станат жива, чиста и благоугодна жертва на Бога. Ако един член от тялото липсва, тялото не функционира добре. Затова няма един по-горен от другия, а всеки отговаря за дадените му дарби, таланти и благодати.

Рим 12,9-21

- Щом сме познали любовта и чрез Христа живеем в любов, животът ни трябва да принася плод. Ако изпълняваме само закона и правилата, преструваме се и любовта ни е лицемерна. Св. Павел в посланието си говори за Любов - агапе. Това е любов, която жертва себе си и чрез жертвата си влиза в пълно общение с обичания. Ние хората почти не можем да постигнем тази любов, но знаем, че според начина на нашия живот, според отношението ни към Бога, другите и себе си, можем да познаем същността и силата на любовта. А да живеем любовта е много трудно нещо, особено ако някой извършва зло върху нас.
- Как да изградим любовта – агапе? Трябва да усетим и преживеем любовта на Бог (това е дар и благодат), да започнем да се обичаме и уважаваме (да си простим, да приемем своето положение, да не налагам на себе си и на другите измислени правила и закони), да обичаме другите с техните грешки, знаейки, че и аз съм голям грешник.
- Как да стане това? Трябва да открия своето достойнство, заради своя живот да станем благодарни на Бог, да се влюбя в Него и му повярвам и Той вече ще ме научи, как да уважавам достойнството на другия и как да обичам. Така мога да обичам с братска любов, да служа усърдно, да се радвам в надеждата, да бъда търпелив в скръбта, постоянен в молитва, защото живея от Божията любов и правя всичко това, което иска моя любим Бог. Ясно е, че това не е лесно, но друг начин няма. Само така можем да издържим злото извършвано върху нас, само така можем да се борим с злото в себе си и около нас и само така можем да превърнем злото в добро.
- Въпреки че трудно възприемаме тази логика на любовта, в крайна

сметка знаем, че всяко зло ражда още по-голямо зло. И кой може да спре тази верига, освен човек изпълнен със Светия Дух и зависещ от Божия любов. Не е лесно това, но колкото повече ще го правим заради Бог, толкова по-силна ще бъде нашата вяра, надежда и любов.

Как да укрепим нашата вяра, надежда и любов? (според живота и учението на св. Павел)

1. Трябва да възприемем нашето минало (да простя на себе си, на другите и на Бог)
2. Да повярвам, че Бог ни води, възпитава с любов, въпреки че злото беше извършено върху мен или аз го направих върху другия.
3. Да търся и да се запозная с истинското лице (образ) на Бог. (Лична среща с Исус Христос) – в такъв случай трябва да търся Бог, да мечтая за Бог и да повярвам в Бог. (Св. Павел укрепил това по време на своя престой в Арабия)
4. Да усетя любовта на Бог, която ме променя и заради нея съм готов да понеса всякакви жертви. („За мене живот е Христос...“)
5. Нищо да не ме спира в отношението към Бог и в службата към Него. (Нито зло около мене, нито в мене.¹⁶ Не трябва да съсредоточаваме върху леките си грехове, а да се съсредоточаваме върху нашето отношение с Бог – което трябва да създаваме и укрепваме, защото така ще расте нашата вяра в Бога и греховете ни ще се изчистват. Ако обаче съгрешим тежко, започваме да градим целия си духовен живот отново. - просто да не гледаме толкова закони, а вярата.)
6. Да принасям своя живот като жертва жива, свята и благоугодна на Бога. - да служа, защото в служба на Бог и другия расте нашата вяра, надежда и любов, основни добродетели на християнския живот.

¹⁶ Вътрешното ни зло трябва да бъде премахвано редовно, за да не загубим животдаряващия извор. - бележка авторът